

rodiny neb vlastnictví, rozhodnutími soudními, nařízenými neb opatřeními vlády neb úřadů, kdo veřejně tvrdí neb rozšiřuje vymyšlené neb překroucené skutečnosti, by instituce zmíněné v opovržení vydal, buď potrestán vězením do 1 roku neb na penězích do 2000 zl. Byly-li vymyšlené nebo překroucené skutečnosti sice k naznačenému účelu, avšak bezelstně (bona fide) tvrzeny neb rozšiřovány, nastupuje peněžní pokuta až do 500 zl. (§ 141 osnovy).

Snoubenci (ženich a nevěsta) jsou ti, kdo zasnoubení t. j. předběžnou úmluvu, že spolu v budoucnosti v manželství vejdou, uzavřeli (§ 45 o. o. z.), nebo i bez takové úmluvy kroky k uzavření manželství potřebné (ohlášky, slavnostní prohlášení souhlasu) podniknou. Zasnoubení nemusí nutně předcházeti uzavření manželství.

1. Dle § 45 o. o. z. zasnoubení právně nezavazuje ani k uzavření sňatku ani ku plnění toho, co snad na případ odstoupení bylo vymíněno (pokuta konvenční, § 1336, litkup, § 909). Otázka, zdali daný závdavek (arrha sponsalia, věno) nebo již zaplacenou konvenční pokutu lze nazpět žádati, jest sporna.

Singer (Beiträge zum österr. Eherechte, časop. »Ger. Z.« r. 1877 č. 77—83) to popírá, jelikož zaplacená suma nemohla již míti vlivu na vůli, jak tomu jest při obavě, že by sumu tu teprve zaplatiti musel, intence zákona však toliko k tomu směřuje, aby každé i nepřímé donucení při uzavření sňatku bylo vyloučeno; téhož náhledu jest také Stubenrauch ve svém Kommentáři k rak. obč. z., 1896, sv. I., str. 134). Naproti tomu platna a žalovatelná jest úmluva, kterouž jeden ze snoubenců se zavazuje, že druhému určitý obnos zaplatí, když tento jej z učiněného slibu propustí a žádných překážek nebude klásti sňatku jeho s osobou jinou (rozh. ze dne 6. září 1865 č. 7013, časop. »Ger. Ztg.« č. 103 z r. 1865). Smlouva, jež byla zřízena dle formy a obsahu jako smlouva darovací, jež však v pravdě dle všech okolností jeví se býti slibem náhrady škody pro případ odstoupení od zasnoubení, jest jedním na oko a jest tudíž nezávaznou (rozh. ze dne 15. prosince 1870 č. 8063, sb. »Gl. U.« č. 4419). Podmíněné darování pro případ neuzavření sňatku jest neplatné; § 1247 o. o. z. na tento případ vztahovati nelze (rozh. ze dne 5. května 1863, sb. »Gl. U.« č. 1704).

2. Jediný pozitivní právní účinek zasnoubení záleží v tom, že v případě jednostranného odstoupení může snoubenec, s jehož strany nevzešla důvodná příčina k odstoupení, od druhého požadovati náhradu škody (§ 46 o. o. z.). Nárok tento vztahuje se však toliko na škodu skutečně způsobenou, kterou strana z odstoupení utrpěla t. j. škodu, která by jí byla nevzešla bez odstoupení od zasnoubení (ku př. výlohy na najmutí bytu vzhledem k zamýšlenému sňatku, vzdání se výhodné služby atd.) (rozh. ze dne 29. května 1894 č. 5420). Nikterak však by nemohla žádati náhradu újmy, kterou by byla i bez odstoupení utrpěla (ku př. náklad na cestu pro zábavu podniknutou) a rovněž nemůže žádati náhradu ušlého zisku, ku př. jinakého lepšího zaopatření, které vzhledem k zasnoubení byla odmítla. (Stubenrauch, Commentar sv. I., vyd. r. 1896 str. 134; tak i rozh. ze dne 28. května 1865, »Gl. U.« 3074). Toliko náhradu skutečné pozitivní škody protivou k pouhému ušlému zisku lze žádati od toho, kdo bez důvodné příčiny od zasnoubení odstoupil. Za takovou pozitivní škodu sluší pokládati též útraty obalu a zaslání výbavy, útraty ohlášek, věcí do

výbavy náležejících, pokud tyto mohly býti zcizeny toliko pod cenou kupní (rozh. ze dne 3. prosince 1867, sb. »Gl. U.« č. 4700). Odstupující má nahraditi i to, co vzhledem ke společné domácnosti bylo předem vynaloženo (rozh. ze dne 3. prosince 1867, časop. »Ger. Halle« č. 10 z r. 1868); rovněž dlužno nahraditi ženichu výlohy na výbavu nevěstinu (rozh. ze dne 6. března 1884 č. 908, sb. »Gl. U.« č. 10.857).

3. Kterou příčinu odstoupení sluší pokládati za důvodnou, zákon neustanovuje a dlužno tudíž rozhodnutí této otázky ponechati volnému uvážení soudcovskému. Vždy však musela tato příčina vzejíti teprve po zasnoubení, nesměla tu býti již prve (Pachmann, Bemerkungen zur Lehre vom Schadenersatze wegen aufgelöster Eheverlöbnisse, Haimerl »Viertelj.-Schrift«, sv. III., str. 438) (rozh. ze dne 5. září 1872 č. 7338, sb. »Gl. U.« č. 4700). Naproti tomu jest lhostejno, jakým způsobem vzešla, a zdali se zakládá v zavinění účastníkově či v náhodě (Stubenrauch, sv. I., 135).

4. Také odstupující může žádati náhradu škody, jestliže jeho odstoupení se zakládá v zavinění nebo v náhodě v osobě druhého snoubence se vyskytnuvších. Vzešla-li u obou stran důvodná příčina k odstoupení, nemůže žádná strana náhradu škody žádati. Byla-li tu příčina odstoupení již před nebo v době zasnoubení, platí o náhradě škody, jelikož § 46 o. o. z. o tomto případě zvláštního ustanovení neobsahuje, předpisy všeobecné a nelze ji tedy žádati, jestliže poškozený o dotčených okolnostech věděl, poněvadž v tom případě druhé straně žádné viny přičítati nelze.

5. Jestliže snoubenci uzavřeli svatební smlouvy, rozpadají se tyto ipso iure, neuskuteční-li se sňatek; neboť účinnost svatebních smluv pojmově předpokládá existenci platného manželství (§ 1217 o. o. z.). Jestliže naproti tomu jeden snoubenec druhému neb i osoba třetí některému z nich »vzhledem k budoucímu manželství« něco slíbí nebo daruje, nestává se darování již tím, že ku sňatku nedojde, neplatným, avšak, jestliže k manželství nedojde bez viny dárcovy, může dar býti odvolán (§ 1247 o. o. z.). Vyloučeno jest tudíž odvolání daru, jestliže dárce bezdůvodně od zasnoubení odstoupí, nebo jestliže na jeho straně vzešla důvodná příčina k odstoupení pro druhou stranu; avšak i v tomto případě (na rozdíl od podmínek § 46 o. o. z.) musí tu býti zavinění na straně dárcově. Bylo-li při darování uzavření manželství stanoveno výslovně za podmínku, není třeba, jestliže k sňatku nedojde, teprve odvolání, nýbrž v tomto případě darování pro nesplnění podmínky pozbývá resp. nenabývá právních účinků (§§ 897—900 o. o. z.). Sporno jest, zdali ustanovení § 1247 o. o. z. vztahuje se na všechna darování mezi snoubenci, či zdali vztah k zamýšlenému manželství musí zvlášť býti prokázán. Stubenrauch hlásí se k názoru poslednějšimu. Odvolací právo přísluší však toliko dárce, nikoli i jeho dědicům (rozh. ze dne 14. března 1872 č. 2032, sb. »Gl. U.« č. 4520). Vrácení daru má místa jen potud, pokud dar ještě in natura nebo hodnota jeho pozůstává (§ 362 o. o. z.). Plody z věci darované (i během procesu) vytěžené zůstanou obdařenému (rozh. ze dne 7. května 1868 č. 4271, sb. »Gl. U.« č. 3065), poněvadž tento až do nabytí právní moci rozsudku jest netoliko poctivým držitelem, nýbrž zůstává též vlastníkem daru. (Viz též čl. Manželství a Zasnoubení.)

Sochařství.

Sochařství v užším smyslu zahrnuje v sobě sochařství, v širším smyslu řezbářství, pálené práce v mědi, kovolitectví, díla z hlíny vytvo-